4.7. Mõistetes on segadus

Sageli valitseb inimeste arusaamades segadus, kui räägitakse kohanime ja koha-aadressiga seonduvatest mõistetest. Koha-aadressina mõistetakse ja kasutatakse segiläbi alljärgnevat.

- **Talu nimi**

Talu on Eestis laialt levinud liigisõna maal asuvale majapidamisele (eluhoone koos kõrvalhoonete ja maaga). Kuna liigisõna ***talu*** ei ole läbi ajaloo kaartidele ega registritesse kantud, siis on ta traditsiooniliselt juurdemõeldav ega vaja ka tänapäeval ametlikes aadressides väljakirjutamist.

Seega talu nimi ei ole sageli üheski registris kirjas ja eksisteerib pigem traditsioonides ja inimeste teadvuses, mõnikord ka ettevõtete nimedes ja siltidel.

Kui analüüsisime (aastal 2015) äriregistrisse kantud ettevõtete nimesid, milles esineb sõna ***talu***, siis selliseid on kokku umbes 4700. Nende hulgast ainult 1/5 on sellised, mis on sama nimega leitavad ka aadressiandmete süsteemist maaüksuste nimedena.

Seega saamegi väita, et kuna registrites talu nime enamasti ei registreerita ja asukohaga kaardil ei seostata, siis ei saa seda kasutada koha leidmiseks. Äriregistri näitel võib talu nimi juhuslikult kokku langeda katastriüksuse nimega – kui sellel üksusel tau päriselt tegutseb, siis saab seda nime kasutada aadressiandmetes.

Sageli (4/5 juhtudest) on aga talu nimi ja katastriüksuse nimi täiesti erinevad:

KATASTRIÜKSUSE AADRESS:
Viljandi maakond, Karksi vald, Tuhalaane küla, Metsanurga

Tänapäevases käsitluses on talu pigem majandusüksus, mis võib, aga ei pruugi olla ühe pere omandis. Samuti ei tegutse tänapäeval sellised majandusüksused mitte ühes kohas, vaid kasutavad oma tegevuses paljude erinevate nimedega maaüksusi. Seega ei saagi talu kui majandusüksust seostada ainult ühe kohanimega. (vt lisaks peatükki "**1. Mõisted**").

Samas on oluline rõhutada, et liigisõna ***talu*** lisamine maal asuva maaüksuse (elupaiga) nimele on täiesti loomulik käitumine ning see, et seda liigisõna registritesse ja kaardile ei kanta, ei ole kasutamise juures takistuseks. Samuti võib liigisõna kirjutada nimetuumaga kokku (nt Metsatalu). Sel juhul muutub see liigisõna juba nimetuuma osaks ja on ka ametlikes registrites ja kaartidel olemas. Samas tuleb jälgida, et sel juhul nimi liiga pikaks ei veniks (nt Jaani-Mardiotsatalu).

- **Firma nimi**

  Äriregistris registreeritud ettevõtte nimi ei ole lihtsal meetodil kaardiga seostatav, seega on ta koha leidmiseks sobimatu. Mõnel juhul võib firma nimi langeda kokku katastriüksuse aadressiga, sel juhul saab seda kasutada ka koha leidmiseks. Kuna aga ettevõtete nimedele ei laiene samad nõudmised nagu kohanimedele ja koha-aadressidele, siis võib juhtuda, et peale koha-aadressi korrastamist firma nimi ja koha-aadress enam kokku ei lange. See on ka sageli üks probleem, mille pärast maaomanikud katastriüksuse nime muutmisele vastu seisavad.

Seaduse kohaselt tuleb ainult firma ärihuvides pandud võõrapärane koha-aadress ära muuta, kui ei ole muid põhjendusi, miks keeleliselt võõras nimi peab alles jääma.

- **Ärinimi**

  Ärinimi on kirjutatud näiteks poe sildile, see ei tarvitse olla üheski riiklikus registris. Selline nimi ei ole lihtsal meetodil kaardiga seostatav, seega on ta koha leidmiseks sobimatu. Kohalike elanike jaoks on selline siltidel põhinev kohaleidmise süsteem suurepärane, paraku ei sobi see aga kaugemalt tulijaile.

  Kui sildil olev nimi vastab koha-aadressi nõuetele, võib selle ka kehtestada katastriüksuse nimena, kuid siiski ei ole soovitatav igakordse ärinime vahetamise puhul hakata koha-aadressi muutma.

- **Toote nimi**

  Toote nimi on kirjas toodetel ja firma reklaamsiltidel ning seda levitatakse meedias. Sellised nimed võivad olla küll siltide vahendusel jällegi kohalikele inimestele teada ning toimida ka kohalejõudmiseks abistavalt, kuid kohanimena ega koha-aadressina neid siiski käsitleda ei saa.

  Probleem on sama mis ärinimede korral: toodete nimed ei ole üldjuhul väga püsivad ning ei ole mõistlik iga sildile kirjutatud nime kohanimena kehtestada.

- **Inimese nimi**

  Üsna levinud on, et kohta nimetatakse seal elavate inimeste järgi. Inimese nimi on kirjutatud ka postkastile ja majasildile ning seda peetaksegi kohanimeks ehk talu nimeks.

  Kui majja tulevad järgmised inimesed, siis hakatakse kasutama nende nime. Selline traditsioon õigustas end ehk varasematel aegadel talu esmaasukate korral ja sel ajal, kui sama nimega pere elas kaua aega (mitme põlvkonna vältel) ühes kohas. Siis jäigi see perenimi talule külge ja registreeriti registrites. Tänapäeval tuleks valida sobivamad talunimed.

  Endisaegsete talude korral oleks nüüd aeg otsida üles vana kohanimi, kasutada seda (lisades vajadusel hargtäiendi) ja jätta nimi igakordse uue omaniku (või omaniku nimemuutuse) korral muutmata.

- **Kinnistusraamatu registriosa nimi, nn kinnistu nimi**

  Seda andmevälja täideti kinnistusraamatus kuni 2013. aasta 1. juulini. See võib kokku langeda katastriüksuse lähiaadressiga, aga ei pruugi. Kinnistu registriosa pealkirja ossa kirjutatud kinnistu nimi ei ole otseselt seostatav üheselt mõistetava asukohaga kaardil, sest ühte kinnistu registriossa võib kuuluda mitu katastriüksust ja igaühel neist võib olla erinev aadress.

  Seejuures võivad ühte registriossa kuuluvad katastriüksused asuda ka eri maakondades. Omanik võib osta juurde maaüksusi ja lisada need samasse registriossa, müüa osa registriosas olevatest maaüksustest.

  Registriosa nime (kinnistu nime) saab alates 2013 aasta 1. juulist muuta üksnes tühjaks, mingeid muid muudatusi selle andmeväljaga teha ei saa. Seega ei sõltu kinnistu nimi sellest, millise koha-aadressiga on parajasti registriossa kuuluvad maaüksused.

  Kui kinnistu registriosa nimi langeb kokku kõigi sellesse registriossa kuuluvate katastriüksuste nimedega, siis on see kasutatav nende maaüksuste leidmisel, kuid samas võidakse leida ühe

otsitava koha asemel mitu kohta. Seega ei ole kinnistu nime puhul tegelikult tegu mitte koha-aadressi ega kohanimega, vaid kohtade komplekti ühisnimetajaga (vt lisaks peatükki **„17.2. Kinnistu nimi ei ole koha-aadressi osa”**).

- **Katastriüksuse lähiaadress, sealhulgas katastriüksuse nimi**

  See on ainuke andmerühm siin käsitletuist, mida saab üheselt siduda kaardil asukohaga ning kasutada koha leidmisel. Veelgi täpsemalt on võimalik kohta leida hoone lähiaadressi järgi, juhul kui on olemas ka hoone asukohaandmed. Enamasti langevad hoone ja tema aluse maaüksuse (katastriüksuse) koha-aadressid kokku.

Eelkirjeldatud segadus on tingitud sellest, et koha-aadresside ja osaliselt ka kohanimede rakenduslikus valdkonnas puudusid reeglid kuni 2007. aastani.

Tänu riigi infosüsteemi arengule on aastal 2018 olukord märgatavalt paranenud. **Aadressiandmed** on kõigile tasuta kättesaadavad ning erinevad registrid kasutavad aadressiandmete süsteemist pärit aadresse.

Viimati uuendatud 30.12.2022